

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

שיחות מוסר והדרכה בפרשת השבוע
מיוסדות על שיעוריו, ספריו, וכתבי תלמידיו

פרשת יתרו

מהדורת כנסת ישראל

לזכות רפואה שלימה

חיה מלכה בת בת-שבע

בתוך שאר חולי ישראל

פרנס השבוע

לע"נ ר' קהת בן אברהם יצחק ז"ל

להנצחות ובירורים: 076-599-4020

לזכות מרדכי וטובה ארמן

ולעילוי נשמת

אלעזר מנחם בן אברהם שמואל
אלטע דבורה בת אשר

חיים שלמה בן דוב בער
גיטל בת מנחם מנדל

ניתן להשיג את החוברת בחינם:

054-842-7664.....רמב"ש ג'2	058-328-5464.....עזרת תורה	<u>ירושלים</u>
052-710-9132.....רמת אברהם	עזרת תורה.....ספרים ווינקעל	ארזי הבירה.....053-318-4381
<u>ביתר עילית</u>	עלי הכהן 15	ביהכ"נ הר צבי.....052-763-2150
058-324-5544.....גבעה A	צומת בר אילן.....ספרי אור החיים	בית וגן.....054-841-9231
052-760-2289.....גבעה B	בר אילן 4	גאולה-זכרון משה.....054-841-7272
<u>ערים אחרות</u>	קריית משה.....052-266-9937	גבעת שאול.....058-325-5458
054-840-2444.....אלעד	רוממה-המ"ג.....058-324-4112	גני גאולה.....058-321-9933
055-678-6824.....בני ברק	רחביה.....052-764-3488	הר נוף.....
054-851-9014.....ברנפילד	רמות.....02-586-0088	ישיבת מיר.....054-851-9014
058-322-0251.....גבעת זאב	רמת אשכול.....058-718-5065	נוה יעקב.....052-766-5331
02-534-2467.....טליוסטון	רמת שלמה.....050-412-7721	סורוצקין.....שער הספר
052-447-4126.....מודיעין	<u>בית שמש</u>	סורוצקין 31
08-974-3086.....קריית ספר	רמב"ש א'.....058-324-0374	סנהדריה.....02-536-2280
052-760-6491.....רכסים	רמב"ש ג'1.....052-767-4151	סנהדריה המורחבת.....054-859-3064

לבירורים והנצחות : 076-599-4020

או לקבלת החוברת במייל: ey@torasavigdor.org

צריכים את עזרתכם! נא לתרום בעין יפה!

תרומות חודשיות מומלצות: 10 ש"ח, 20 ש"ח, 50 ש"ח, 100 ש"ח

הנצחת מדור שו"ת - 200 ש"ח

הנצחת חצי פרשה - 500 ש"ח

פרנס השבוע (יותר מאלפיים חוברות!) - 1000 ש"ח

להוספת חוברות באזורכם, נא להוסיף בקשה ולציין אזור המבוקש

ניתן לתרום בעמדות נדרים פלוס

או בנדרים פון: 03-763-0585

קרן מס' 2985

OR AT [TORASAVIGDOR.ORG/DONATE](https://torasavigdor.org/donate) (SPECIFY "TOWARDS HEBREW EDITION")

חוברת מס' 79

הדפסה - "בית הדפוס" 1155-210-077

תורת אביגדור

פרשת יתרו

ה"מבקש" הנצחי

מי זקוק להפחדות ואיומים?

ביום הגדול של מתן תורה, כאשר עם ישראל כולו עמד למרגלות הר סיני כדי לחזות בכבוד ה' ועוזו, אנחנו מוצאים שהקב"ה מצווה על משה רבינו להזהיר את עם ישראל באזהרה חמורה ביותר: "כִּדְ הָעֵד בְּעַם" - הזהר אותם, "פֶּן יִהְיֶה אֵל ה' לָרְאוֹת", הם עלולים לפרוץ את הגדר כדי לחזות ב' אומר הקב"ה למשה. ומה יקרה אם יעשו כן? טרגדיה! "וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב" (שמות יט, כא).

כאשר אנחנו קוראים מלים אלו - הם נראות לנו פשוטות ומובנות. לדוגמא, אם יש חוט חשמל קרוע שמשתלשל מעמוד באמצע רחוב הומה אדם - יתכן אפילו שיוצאים ממנו גיצים - זה נראה מעניין, והסקרנות הטבועה אצל בני אדם יכולה לגבור על השכל. ישנם אנשים נבערים, שאפילו אם תסביר להם עד כמה זה מסוכן - זה לא יועיל, הם עדיין עלולים לגעת ולהתחשמל. במקרים כאלו - מוכרחים לקרוא למשטרה כדי שתציב מחסומים שימנעו מההמון את הגישה לסכנה. לעתים אין מנוס מלהפעיל כח רב יותר - כי להסביר את הדברים בצורה הגיונית לא תמיד מספיק. אם אנשים יגעו בחוט החשוף, הם עלולים ח"ו להגיע ל"נפל מִמֶּנּוּ רָב"!

אבל הבה נתאר לעצמינו מצב אחר - נאמר שקבוצה של תלמידי חכמים עוברים ליד אותו חוט חשמל. מרן הגר"מ פיינשטיין הולך עם חבורת תלמידים והם משוחחים בלימוד. האם המשטרה צריכה להציב מחסום ולהשתמש בכח כדי למנוע מהם לגעת בחוט? בודאי שלא! אין צורך כי אם להסביר להם את הסכנה - והם כבר בודאי יזהרו מעצמם. אנשים בעלי שכל יודעים לשמור על עצמם. אין צורך בשוטרים. אין צורך להפחיד ולאיים. הכל פשוט ביותר.

טעות בתפיסה כלפי דור המדבר

והנה, יש איזו טעות שהשתרשה אצל הרבה בני אדם - אפילו אצל בני תורה - לגבי מדרגתם של אבותינו אנשי דור המדבר. משום מה, יש המציירים אותם באור שלילי, כאילו היו אנשים נבערים ושפלים. אולם האמת רחוקה מזה מאוד! אנו צריכים לעקור מהשורש את התפיסה השגויה הזו לגבי העם היוצא ממצרים. אנשים אלו היו האנשים הנעלים ביותר שחיו אי פעם! מעולם לא היה דור של אנשים שהיתה להם הכרה בהירה כל כך בקב"ה, כמו שהיתה לאלו שעמדו למרגלות הר סיני.

"שיעורים חיים" באמונה

לפני שבני ישראל יצאו מצרים, הם עברו עשרה "שיעורים חיים" באמונה. השיעור הראשון נקרא "דם". השני היה "צפרדע", השלישי - "כינים". כל מכה ומכה שהביא הקב"ה על המצרים נמשכה זמן רב, והיא נלמדה לפרטי פרטים ע"י בני ישראל. כל מכה ומכה החדירה ללבם בצורה העמוקה ביותר את האמונה בה, והמחישה להם בצורה החיה ביותר ש"אני ה' בְּקֶבֶךָ הָאָרֶץ" (שמות ח, יח). גם אם נשב אנחנו ונלמד חובות הלבבות במשך חמש שעות כל ערב, עד סוף ימינו לא נגיע לעוצם ההכרה שהיתה להם במציאות השי"ת ובשליטתו המוחלטת בבריאה, אליה הגיעו לאחר מכת דם!

ולאחר סדרת השיעורים במצרים, זכו בני ישראל לעוד "שיעור כללי" באמונה, בקריעת ים סוף - "וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה" - הם ראו את הקב"ה בים סוף! ולא רק הלמדנים, לא רק בנות בית יעקב, חניכותיה של מרים הנביאה, אלא גם השפחות, אלו שטאטאו את הרצפה, זכו לראות יותר ממה שאנחנו אי פעם נזכה לראות, "רָאִתָּה שִׁפְחָה עַל הַיָּם מֶה שֶׁלֹּא רָאָה יִחְזָקָאֵל בֶּן בּוּזִי בְּמִרְכָּבָה". לכן בני ישראל זכו ל"תעודת סמיכה" מאת הקב"ה על האמונה שלהם - "וַיֵּאֱמִינוּ בַּהֲשֵׁם" (שמות יד, לא).

עם של נביאים

הבנו אם כן שבני ישראל היו מלאים אמונה בהירה וברורה בה' בשעה שעמדו למרגלות הר סיני. הם היו "דור דעה", ורובם היו נביאים! כן, נביאים! זה נשמע כמו גוזמה, אבל מה נעשה שכך כותב עליהם ר' יהודה הלוי בספר הכוזרי: "כָּלֶם מִשְׁתַּדְּלִים לְהַגִּיעַ אֶל הַנְּבוּאָה וְרֹבֶם מַגִּיעִים אֵלֶיהָ!"

עליכם לדעת שר' יהודה הלוי לא היה 'דרשן'. הוא שקל כל מילה שלו, ולכן מי שלומד ספר הכוזרי צריך לדקדק מאוד בכל מילה הכתובה שם. אם הוא כותב שרוב אנשי דור המדבר היו משתדלים להגיע אל האמונה ורובם מגיעים אליה, יש לקחת את הדברים ברצינות. זו אינה גוזמה.

יוצא א"כ שבני ישראל היו במדרגה גבוהה מאוד. הם לא היו אנשים נבערים שצריכים לחסום אותם בפני הסכנות. הם היו אנשי שכל, שדי בהסבר קצר בדבר גודל הסכנה כדי למונעם ממנה. ובכל זאת, מה אנו מוצאים? שהקב"ה רואה צורך להזהירם בצורה חמורה מאוד, שוב ושוב, שלא להתקרב להר סיני. בתחילה אומר הקב"ה: "כִּי סָקוּל יִסָּקֵךְ אֶל יְרֵה יִיְיָ" (שמות יט, יג), שזו כבר אזהרה חמורה, אולם אז הוא מוסיף ומצווה את משה רבינו "כִּד הָעֵד בְּעֵינֵי" - עליך לרדת במיוחד בשביל זה, רק כדי להזהירם "פֶּן יִהְיֶהסוּ אֵל ה' לְרָאוֹת". האם אמנם אנשים נעלים כאלו, אנשים מרוממים ואציליים, זקוקים לאזהרות כה רבות, משל היו הם איזה אספסוף שפל ונבער?

"רצוננו לראות את מלכנו!"

כדי להבין את הדברים, עלינו להתבונן בדברי המכילתא, שם מתוארת תחושת ההשתוקקות שהיתה לעם ישראל כלפי הקב"ה. כתוב במכילתא, שבמעמד הר סיני, אמרו עם ישראל למשה רבינו: "רצוננו לראות את מלכנו!". לבם בער בתשוקה עזה "לראות" את הקב"ה ולהתקרב אליו! כמו שאמר דוד המלך ע"ה "כָּאֵל תַּעֲרֹג עַל אֶפְיֵי מִיָּם בְּנִפְשִׁי תַעֲרֹג אֶלַיִן אֶלְקִים" (תהילים מב, ב). האיל משתוקק למים בכל תא ותא בגופו. כל מהותו וישותו צמאה וכמהה למים! "צִמְאָה לֶךְ נִפְשִׁי כְּמָה לֶךְ בְּשֶׁרִי" (תהילים סג, ב) - הצמאון של דוד המלך היה בכל נפשו ובשרו.

זוהי השתוקקות והצמאון של אנשים גדולים, ואנשי דור המדבר היו ענקיים - כולם! הם בקשו את קירבת ה' בכל לבם, וכל מהותם בערה באש של אהבת ה' - "רצוננו לראות את מלכנו!"

לרוץ לתוך האש

התשוקה העצומה הזו שהיתה לעם ישראל בעומדם למרגלות הר סיני, הכמיהה להתקרב לה', היא זו שגרמה לה' להזהירם שוב ושוב לבלתי קרוב אל ההר. דור זה הכיר את הקב"ה יותר מכל דור אחר, וכל מה שהם רצו היה דבר אחד בלבד - להתקרב להשי"ת. הם היו מוכנים למסור נפש ולרוץ אל תוך האש, ובלבד שיזכו לעוד השגה בה', לעוד קירבה אליו. לכן היתה סכנה גדולה כל כך, ולכן היה צורך להזהירם ולהרחיקם שוב ושוב!

הקב"ה אומר למשה "אינך מכירם מספיק, אני מכירם ויודע שהם צמאים לקרבתו! ברגע שהם ישמעו את הדיבור יוצא מפי הגבורה, הם עלולים לרוץ אל עבר האש הגדולה, מחמת השתוקקותם ורצונם העז להתקרב אלי. צריך אתה שוב לרדת ולהזהירם 'פן יהרסו', כי אחרת יהיה 'ונפל ממנו רב'!".

כאן גילה הקב"ה למשה את גדולתם של כלל ישראל, שכל מציאותם ומהותם היא לחפש עוד ועוד קרבת אלקים. דבר זה עלול לגרום לסכנות איומות.

הדברים הללו יאירו לנו באור חדש מאמר חז"ל שרבים טועים בהבנתו. אמרו חז"ל: "עֲשֵׂה נְסִיוֹנוֹת נְסִי אֲבוֹתֵינוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּמִּדְבָּר" (אבות ה, ד). מילדותנו הורגלנו להבין שכוונת חז"ל היא שהם חטאו עשר פעמים - כלומר נכשלו בכל העשרה נסיונות. זה גורם לנו לחשוב על דור המדבר כעל אנשים קשים במיוחד. עשר פעמים! שוב ושוב הם נכשלו! איזה עם בעייתי, אין זה פלא שלבסוף "נמאס" לקב"ה מאתנו והוא הגלה אותנו מארץ ישראל.

הסיפור האמיתי

אבל אנחנו צריכים להתבונן שוב במאמר חז"ל: אם הכוונה היא שבני ישראל נכשלו בנסיונות, היה להם לרבותינו לומר "עשרה נסיונות ניסה הקב"ה את אבותינו במדבר", אבל לא כך כתוב, כתוב שעם ישראל ניסו את הקב"ה. מהו המובן בזה?

התשובה לכך היא, שהסיפור האמיתי שונה בתכלית ממה שחשבנו. הנסיונות הללו היו עשרה ביטויים לגדולה הנפלאה של הדור הזה. כל מה שהם ביקשו בחייהם היה קרבת ה'! מה הם ביקשו בנסיונות הללו? הם השתוקקו שהקב"ה יגלה את השגחתו ואהבתו העצומה אליהם, ושהוא עדיין נמצא בקרבם. כאשר הם ביקשו אוכל - לא היה זה מפני שהם פחדו למות ברעב, אלא הם השתוקקו שהקב"ה יגלה בצורה גדולה יותר את אהבתו כלפיהם. כאשר הם התלוננו שאין להם מים - הם ביטאו בכך את כמיהתם העזה למדרגה גבוהה יותר של גילוי השי"ת. אנחנו לא היינו מנסים כך את ה', מכיון שאין לנו תשוקה כה עזה אליו יתברך.

עשרת ה"חטאים" של דור המדבר היו בעצם עשרה ביטויים של גדולתם, של תשוקתם העזה לקרבת אלקים. עשרת הנסיונות היו כל כולם צעקה של "רצוננו לראות את מלכנו!".

"מבעה זה אדם"

האמת היא, שלא היה זה רק דור המדבר. תכונה זו של בקשת פני ה' היא אחת מסודות הבריאה, והיא טבועה בעומק נפשם של כל בני האדם. הרצון האחד והיחיד, הטמון עמוק בנשמותינו, הוא להתקרב אל הקב"ה באמת. סוד זה גילו לנו חז"ל במשנה הראשונה של מסכת בבא קמא.

"אַרְבָּעָה אֲבוֹת זִזְקִין, הַשּׁוֹר וְהַבֶּזֶר וְהַמִּבְעָה וְהַבְּעֵר" (ב"ק ב, א). כלנו יודעים מה זה שור - כל בעל חיים שמזיק, הבעלים שלו אחראי על הנזק שעשה. בור - כל תקלה שאדם מניח, הוא חייב לשלם על הנזק הנגרם ממנו. הבער - זה אש, או כל מזיק אחר שהולך ומזיק ע"י הרוח או כחות טבעיים אחרים. אבל מהו "מבעה"? זוהי מילה שאינה מופיעה בשום מקום אחר במשנה ובגמרא.

אומר רב בגמ': "מבעה זה אדם". האדם הוא אחד מאבות הנזיקין, אחד מ"עושי הצרות" של הבריה, שגורם נזק תמיד.

מנין למד רב ש"מבעה זה אדם"? מהפסוק בישעיה (כא, יא-יב), הפסוק ממשיך משל על שיחה לילית בין אדם אחד לבין שומר הלילה. באותם ימים, שומר הלילה הסתובב ברחובות, ושום בן אנוש לא היה אמור להיות ברחוב בשעות אלו, כולם היו ספונים בבתיהם. והנה, בעוד שומר הלילה מהלך ברחוב, איש אחד צועק אליו מעם חלון ביתו: "שֹׁמֵר מָה-מְלִילָה שֹׁמֵר מָה-מְלִיל". הוא שואל אותו "מה קורה הלילה?" כלומר, מתי כבר יסתיים הלילה הזה? הוא ארוך במיוחד, ויש לי דברים כל כך רבים להספיק מחר. ממשיך הפסוק: "אָמַר שֹׁמֵר" השומר עונה לאותו האיש "אֶתָּא בָּקֶר" - הבוקר כבר הגיע! היודע אתה כמה זמן אתה כבר ישן? את השאלה הזו שאלת אותי גם אתמול בלילה, ואז חזרת לישון וישנת במשך עשרים וארבע שעות. "אֶתָּא בָּקֶר" כבר הגיע הבוקר שחיכת לו, "וְגַם לִילָה" אבל עכשיו הבוקר כבר עבר ואנחנו כבר בלילה שלאחריו, "אִם תִּבְעִי" אם הנך מחכה ליום ומצפה לו, "בְּעִי" - קום! אי אפשר לחפש ולבקש את הבוקר, ובו בזמן להמשיך לשכב במטה, שקוע בשינה עמוקה!

מעשים - לא דיבורים

נתאר לעצמנו בחור ישיבה ששוכב במטה ואומר לעצמו: "אי! הלוואי שאני אהיה למדן אמיתי!" או אדם שיושב בשבת אחה"צ על הספה בביתו, קורא עיתון ומפצח גרעינים, בעודו חושב לעצמו: "מתי כבר אדע ש"ס"? מי שיש לו שאיפה ללמוד - צריך לקום וללמוד, לא "לרצות" ללמוד. לא מספיק שיהיו שאיפות טובות, "מבקש" אינו מי שמבקש בלבד, אלא מי שכל מעשיו מכוונים ע"י ביקוש זה. הוא שאומר הנביא "אִם תִּבְעִי" - אם באמת הנך רוצה ומבקש קרבת ה', "בְּעִי" - תתחיל לבקש בפועל, לא על ידי משאלת לב!

לכן נקרא האדם "מבעה" - מלשון "בְּעִי", מפני שכל מהותו היא "ביקוש". לאדם יש צמאון בלתי נדלה לבקש ולהשיג עוד ועוד. אין זה משנה כמה כסף האדם מרוויח - תמיד הוא מחפש להרוויח עוד, "יש לו מנה - רוצה מאתיים" (קהלת רבה א, יג). מדוע האדם אף פעם אינו שבע רצון ממה שיש לו? התשובה לכך היא, שתכונה זו של ביקוש - טבועה בעצם מהותו. האם פרה היא "מבקש"? אם יתנו לה מספיק דשא ומים, היא מסוגלת לעמוד במשך יום שלם וללעוס, מבלי להסתובב בתזזיות בחיפוש תמידית אחר אוכל. כל בעלי החיים - החתולים, הארנבות, היתושים - לכולם ישנם צרכים מאוד מסוימים, וכאשר הם משיגים אותם - הם שבעי רצון ואינם מחפשים עוד! האדם הוא היחיד שמחפש ומבקש עוד ועוד. לכן "מבעה זה אדם" - זוהי הגדרתו של האדם - "מבקש".

נשמת אפיו של הקב"ה

מנין קיבל האדם תכונה זו, המבדילה אותו מהארנבת, עד כדי כך ש"מבעה" - "מבקש" הפך להיות שם תואר עבור האדם?

לשם כך צריכים אנו לחזור אחורה, לבריאת האדם. כאשר הקב"ה ברא את האדם, כתוב בתורה דבר מדהים: "וַיִּפַּח בְּאַפִּי נְשָׁמַת חַיִּים" (בראשית ב, ז). באמת, ראוי היה לנו להתעכב על פסוק זה לבד וללמוד אותו במשך ארבעים שנה. אינני מגזים! אבל לכל הפחות נתבונן מעט מהו פירושו של דבר, שהקב"ה נפח באפינו את נשמת אפיו.

הזוה"ק מבטא את הענין הזה במלים ספורות: "מֵאֵן דְּנִפַּח מִדְּלִיָּה נִפַּח", מי שנופח, אינו נופח מתוך כיסו אלא מתוך עצמותו, כלומר שהקב"ה הכניס לתוך האדם חלק ממנו. לכן נקרא האדם "חלק אלוך" - בנשמת האדם טמון חלק של הקב"ה כביכול. יותר מזה אינני יודע להסביר. אינני יודע מהי עצמותו של הקב"ה, ואין

לאף בן אנוש השגה והבנה מהי מציאות ה', ולכן איננו יכולים להבין מהו "חלק" מה', אבל זאת אנו יודעים - בודאי נשמת חיים זו שניתנה לאדם אינה כמו החיים של שאר היצורים.

מאותו רגע שהקדוש ברוך הוא נפח באדם חלק ממנו כביכול, נוצרה באדם משיכה חזקה, משיכה טבעית - אינסטינקטיבית - להתקרב להשי"ת. "צמאה לך נפשי" לא היתה רק תשוקתו של דוד המלך ע"ה, "רצוננו לראות את מלכנו" לא היתה רק כמיהה של דור המדבר, אלא כל אדם ואדם, טבועה בו השתוקקות זו - להתקרב עוד ועוד אל השי"ת.

הקב"ה טבע באדם כמיהה עצומה, וכמיהה זו הופכת את האדם ל"מבעה". כמיהה זו איננה יודעת הפוגה, היא אינה יכולה להירגע, משום שה"נשמת חיים" שלנו אינה מסוגלת לשכוח את מקורה ואת כור מחצבתה. האדם הוא "מבקש" במהותו, ולכן הגדירה המשנה את האדם כ"מבעה".

תואר מתאים?

אולם, כל זה מציב בפנינו שאלה פשוטה: אם חז"ל חיפשו שם תואר ל"אדם המזיק", מדוע בחרו בכזה שמבטא את כמיהתו של האדם להידבק בה? האם שם זה של "מבעה" - כלומר "מבקש ה'", הוא המתאים ל"אדם המזיק"?

התשובה לכך היא, שדוקא תכונה נפלאה זו של האדם, היא זו ההופכת אותו להיות "מזיק"! דוקא ה"אינסטינקט" הטהור הזה, הוא זה שמביא את כל הרוע, הכאב והאכזריות שיש בעולם. יש באדם כמיהה חזקה, אבל לא תמיד מצליח האדם להבין מהי הכמיהה הזו. הוא אינו מצליח לזהות אותה ו"לשים עליה את האצבע". הוא כמה ומבקש עוד ועוד, אבל מכיון שאינו מצליח להבין את כמיהתו - הוא הופך ל"מזיק".

כמיהה לגלידה

מה עושה ה"אדם המבעה" - שיש בו כמיהה ובקשה, כדי להרגיע ולספק את נשמתו הסוערת והמבעבעת? הוא ניגש למקפא. מאוחר בלילה, כשאף אחד לא רואה, הוא יושב ל"חברותא" עם קופסת הגלידה, הופך בה והופך בה, והכל כדי לספק את הרגש הפנימי שקיים בו - הכמיהה לדבקות בה'. ומכיון שכמיהתו כה חזקה, הוא עוד יחפש סוכריות צבעוניות כדי לקשט בהם את הגלידה שלו...

יש אנשים שעולים דרגה בכמיהה ובביקוש שלהם, ובמקום גלידה, הם רודפים אחרי כסף! הם חושבים שכאשר ישיגו עוד ועוד ממון - זה יספק את הרגש הפנימי שנמצא בתוכם ואינו מפסיק לבעבע, וכך הם מבזבזים את כל חייהם ברדיפה אחר הממון.

אצל אחרים, הכמיהה שלהם מסופקת על ידי טיולים ומסעות. הם נוסעים מכאן לשם ומשם לכאן כדי לספק איזה דחף פנימי של חיפוש וביקוש. יש ששפר עליהם גורלם והם נוסעים במטוס במקום ברכב. הם טסים וטסים, הלך ושוב, מחפשים משהו, אבל הם אפילו אינם יודעים את מה הם מחפשים!

אומנות ופרסום

יש אנשים יותר "נעלים" שמנסים למלאות את סיפוקם באומנות. הם "מבקשים", ולכן הם יושבים שעות על גבי שעות, מציירים איזה ציור "מיוחד במינו". מה זה ציור? אין לזה שום תכלית! הנהגה הזו אינו אלא ביטוי של כמיהה וביקוש פנימי שקיים באנשים אלו, שאינם יודעים כיצד לכוון אותו לכיוון הנכון.

קיים סוג נוסף של "ביקוש" - רדיפה אחר פרסום, כבוד או שליטה. מדוע ישנם אנשים שרוצים לשלוט באחרים? מדוע יש שליטים שרודים בבני עמם באכזריות איומה? הם מחפשים ומבקשים, אבל הם אינם יודעים מה הם מחפשים. לכן הם מנסים למלא את סיפוקם בכל מיני דברים אחרים. אפילו היטלר ימ"ש -

המיליונים שרצח היו תוצאה של כח הביקוש הזה, שקיים אצל כל אדם, והוא עיוות אותו מפני שלא הבין את הכח הזה.

הנזק של ה"מהפכנים"

בכל העולם, קיימת תופעה של "מהפכנים". כל מיני אנשים, לרוב סטודנטים צעירים, נלחמים ומפגינים עבור כל מיני רעיונות וערכים, ומנסים להביא להפיכה או "רפורמה" כזו או אחרת. מדוע הם עושים זאת? מדוע הם משתוללים ומתנהגים בכזו אלימות וברוטליות? אם תתפוש אחד מהם בצווארנו ותשאל אותו: "מה אתה רוצה?" לרוב גם הוא לא יוכל לענות לך תשובה אמיתית. אולי הוא ישמע איזה משפט נבוב וריק מתוכן, אבל התשובה האמיתית היא שהוא "מבקש" במהותו. בכל אדם קיימת כמיהה פנימית להשי"ת. מי שלא מודע לכמיהה זו ואינו מתמקד בה - הופך למזיק, ל"מבעה". הם סבורים שהם מתקנים את העולם עם אידיאולוגיה כזו או אחרת, אבל האמת היא, שהם פשוט אינם מצליחים למלא את מבוקשם האמיתי, ולכן הם הופכים ל"מזיקים".

לכן גם היהודים הליברליים הם האזרחים הגרועים ביותר. הם נדחפים לכל מקום וענין, מפגינים וצועקים, וגורמים להכי הרבה בעיות. יהודי הוא ה"מבעה" הגדול ביותר. יש בו כח עצום של ביקוש, ואם הוא מחפש במקומות הלא נכונים, הוא לעולם לא יבא על סיפוקו. הוא ימשיך לחפש ולבקש, ובדרך יגרום עוד ועוד הרס וחורבן. כל כך הרבה לבבות נשברים בגלל כח הביקוש הזה שאינו מכיר את מבוקשו האמיתי - את הקב"ה. ה"מבעה" הזה הופך למזיק.

חיפוש אחר תחליפים

רואים אנו אם כן שהכח העצום והנפלא הזה שקוראים לו "כח הביקוש", כח שיכול להביא את האדם לפסגות הגבוהות ביותר של רוחניות, יכול מאידך להוריד אותו לתהומות הנמוכים ביותר של השחתה וחורבן, וגרוע מכך - להפסיד את ההזמנות האחת והיחידה שניתנה לו בזה העולם, להשיג גדלות אמיתית ע"י שימוש נכון בכח הביקוש, ובמקום זאת לבזבז את הכח הזה על בקשת תחליפים.

אנחנו צריכים להשקיע מחשבה רבה בהתבוננות זו, שכן תשוקה אצילית זו מנסה אותנו על כל צעד ושעל בחיינו - האם נבזבז ח"ו את הכח הזה ונרדוף אחרי הבלים, בחיפושנו אחר הרוח, תוך כדי שאנו גורמים הרס וחורבן, או שנצל את המתנה הנפלאה שניתנה לנו, ונחיה כמו "אדם" אמיתי, ה"מבעה" שמבין את תכליתו בעולם - לבקש ולחפש קירבה לה' יתברך. בשביל זה באנו לעולם, ובשביל זה נפח הבורא באפינו נשמת חיים.

הכח להבליג

אזהרה זו שאנו מדברים עליה - לשמור על כח הביקוש, ולכוון אותו באופן הנכון, כוללת בתוכה גם אזהרה שלא להתקרב לה' יותר מדי - "פֶּן יִהְיֶה אֵל ה' לְרֵאוֹת". התורה מלמדת אותנו יסוד חשוב מאוד, שעם כל החשק העז להתקרב לה', מוכרחים לדעת להבליג ולא לחצות את הגבול המוצב בפנינו, הגבול הדק הזה, שאותו אנו מזהירים שלא לעבור. ננסה להבין מעט את הנושא הזה.

נניח שיש אדם שאוהב מאוד את המלך. למרות אהבתו - הוא מוכרח לדעת לשמור על גבולות. אם ינסה לנהוג בצורה מדי "חברית" עם המלך, לקפוץ לביקור כדי לראות מה שלום אהובו המלך - הוא עלול למצוא את עצמו חבול ואזוק בידי שומרי המלך! חציית גבולות - בפרט כאשר מדובר במלך מלכי המלכים - היא דבר מסוכן, ודוקא אהבה עזה יכולה להביא לטשטוש הגבולות. אם לא נלמד להבליג ולרסן אהבה זו, היא עלולה להביא לתוצאות הרסניות.

כיון שכן, יש "פרדוקס" תמידי בחיי היהודי. מצד אחד - אנחנו חייבים להתקרב לה' מתוך אהבה עזה. יהודי אמור להרגיש בבית כאשר הוא נמצא בבית המדרש. הוא אינו אמור להרגיש כזר בבית כנסת, אלא להנות מכל רגע של התפילה. לימוד התורה אמור למשוך אותו. עסק התורה והתפילה הם הדברים שנפשו של יהודי כמהה ומשתוקקת אליהם. אבל מצד שני אסור לו להירגע ולהשתחרר בבית הכנסת או בבית המדרש. אסור לו לשכוח לרגע שהוא נמצא בבית אלוהים ולא במפגש עם חברים.

אהבה ויראה

אולם באמת אין כאן סתירה כלל. שמירה על גבולות אינה סתירה לאהבה. נחשוב על בן תורה שאוהב את רבו אהבת נפש. באמת כך צריך להיות! ר' איצ'לה בלאזר אהב את רבו ר' ישראל סלנטר אהבת נפש! הרב אינו רק מי ששומעים ממנו שיעורים. חסידים שאוהבים את האדמו"ר שלחם - נוהגים בדיוק כפי המסורת המקובלת בעם ישראל.

הבה נדמיין בחור ישיבה שמרוב אהבה לראש ישיבה שלו, ניגש אליו ומניח את ידו על כתפו של רבו. זוהי פריצת גדר, הרס המחיצות! הוא נגע בחוט חשמל חשוף, זו סכנה! תפקידו של הרב במצב כזה הוא לנער את ידו של הבחור מעל כתפו וללכת משם, משום שחלק מאהבת התורה ואהבת תלמידי חכמים הוא גם לירא מהם. אי אפשר לפרוץ את גבולות היראה. אנו אוהבים את הקב"ה, אבל בו בזמן אנו יראים מפניו, אי אפשר שאחד יבא על חשבון השני.

"ובו תדבק" - הידבק בתלמידי חכמים

נניח שיהודי מחליט לקבל עליו את מרן הגר"י קמנצקי כרבו. הוא עובר דירה למונסי, ולא רק למונסי, אלא הוא עובר להתגורר בית ליד ר' יעקב. הוא יוצא בבוקר לתפילה, ורואה את ר' יעקב. הוא ניגש אליו ושואל אותו: "אפשר ללוות את הרב לבית הכנסת?" לר' יעקב אין שומרי ראש, אז הוא עונה לו: "כן, אתה יכול ללוות אותי". אני הייתי מייעץ לאותו אדם: תשתוק, אל תדבר מילה. לך לידו והקשב לכל מילה שהוא אומר. תקלוט כל דבר שיוצא מהפה הקדוש שלו. כל דבריו הם דברי חכמה, מכל דבר תוכל ללמוד ולגדול. לאט לאט, תתחיל ללמוד ממנו דבר או שנים ותלמד לחיות חיים אחרים. ולא רק את מה שהוא אומר צריך ללמוד, אלא צריך ללמוד מההנהגות שלו. התבונן בו היטב! במשך הזמן, הגדולה שלו תתחיל להשפיע עליך, ואט אט הדברים יחלחלו לתוך תוכך.

אדם כזה - לא רק שהוא נדבק בר' יעקב, הוא נדבק בקב"ה. יש מצוה בתורה "ובו תִּדְבֹּק" (דברים י, כ). איך מתדבקים בה? נוסעים למדבר כדי לצלם את הר סיני? יש אנשים שזה מה שהם עושים. זו הדרך שלהם להשיג ולמלא את הכמיהה שבוערת בנפשם. יש שטסים לארץ ישראל, הלך ושוב, הלך ושוב. הם מנסים להביא את ההשתוקקות הגדולה שבקרבם על סיפוקה, אבל זו אינה הדרך לדבקות בה', חז"ל גילו לנו שהאופן להידבק לה' הוא על ידי שמתדבקים בר' יעקב קמנצקי! (עי' כתובות קיא, ב, ספר המצוות להרמב"ם עשה תלד).

אדם זה, שמהלך ליד ר' יעקב קמנצקי, הוא דבוק בה', אבל הוא צריך להזהר! זה כמו ללכת ליד זרם חשמל של 50,000 וולט. אם אדם זה לא יעמוד על המשמר, אם הוא ינהג בצורה מדי "חברית" עם התלמיד חכם, הוא עלול לעבור את הגבול, לפרוץ את הגדר מסביב הר סיני.

הדבר הראשון שאדם זה יכול להכשל בו הוא, להביע את דעתו באיזה ענין. אתה עומד ליד גדול הדור ואתה מביע עמדה? מי שמך לאיש? האם אתה חבר שלו? יכול אתה לאהוב אותו בכל לבבך, אבל אסור לך

לשבור את המחיצות, אסור לפרוץ את המחסום. תשאיר את הפה סגור היטב, ואת העינים והאזנים פתוחים לרווחה. כך תספוג לתוכך עוד ועוד חכמה וקדושה.

מיהו "אדם"?

אמנם, אדם זה לכל הפחות רוצה לגור ליד ר' יעקב. הוא "מבקש", יש לו תשוקה עזה להתקרב לקב"ה ע"י דבקות בתלמידי חכמים, ולכן הוא צריך להזהר. יש אנשים שאין להם את הנסיון הזה שלא לשבור את המחיצות, כי אין להם שום תשוקה להידבק בתלמיד חכם. הם עסוקים מדי בלחפש אחר חלומות שווה. יש אנשים שכבר כמעט אינם "מבקשים". "מבעה זה אדם" - בזה נמדד ה"אדם", עד כמה הוא מחפש עוד ועוד קרבת אלקים.

"אדם" אמיתי רוצה ללמוד עוד ועוד תורה. הוא אינו מסתפק במה שכבר למד, אלא רוצה להתקרב לקב"ה יותר ויותר. עד כמה שהוא "מבקש" - הוא "אדם", ומי שאינו מבקש אינו אדם כי אם בהמה!

בשביל לנצל את כל הטוב שיש בעולם כדי לספק את הדחף הזה שיש בקרבנו, עלינו להפוך את ביקוש פני ה' ל"קריירה" שלנו. כל אחד חייב להרגיש בקרבו חוסר מנוחה מהמצב הקיים. אדם שיש לו רשת חנויות מצליחות, עסקיו משגשגים והמזומנים זורמים לחשבון הבנק, אם זה גורם לו להרגיש שביעות רצון - הוא אינו אדם! אסור להצלחה הכלכלית שלו לטשטש ולעמעם את כמיהתו לקרבת אלקים, ולכבות את ההשתוקקות לעוד ועוד דבקות.

אושר אמיתי

מי שהוא בעל שכל - מכוון את הביקוש וההשתוקקות שלו לאפיקים הנכונים. אם אתה מבקש ה' - תתחיל ללמוד! יש כל כך הרבה מה ללמוד! איזו מתיקות יש לאדם כאשר הוא זוכה ללמוד סוגיא בעיון ובעמל, וחוזר עליה עד שיודע אותה היטב! הוא מרגיש את האושר בגוף ובנפש! "פקודי ה' יִשְׁמְחֵי מִשְׁמָחִי לֵב" (תהילים יט, ט). לימוד התורה, חשיבה בדברי תורה, קיום המצוות - חיים יהודיים אמיתיים - אלו הם דברים המביאים לאדם שמחה אמיתית. רק כך ימצא האדם את האושר אותו הוא מחפש, רק כך יספק את נפשו הכמהה לקרבת ה'.

וכן תיקון המדות - איזו הרגשה נפלאה של מתיקות יש לאדם שלומד ספרי מוסר, ומתרגל לעבוד על תיקון מדותיו. גם אמא יהודיה - אפילו אם אינה לומדת ספרי מוסר - הרי היא מגדלת ילדים יהודים, בניו של הקב"ה, בני עם הקודש! היא מתקרבת כל כך לקב"ה ע"י התפקיד הקדוש שלה, וקונה בנפשה שלמות.

הדרך לחיים של אושר היא רק ע"י ביקוש פני ה' ורדיפה אחר קרבתו. מי שמבין ויודע שכמיהתה הפנימית של נשמתו היא להתקרב אליו יתברך וחי חי תורה, חיים רוחניים - רק הוא מוצא סיפוק לנפשו. "יִשְׁמַח לֵב מִבְּקָשֶׁי ה'" (תהילים קה, ג) - כי הם יודעים מהו האושר האמיתי!

וגם הקב"ה מחפש אנשים שמחים כאלה, ה' מִשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם עַל בְּנֵי אָדָם לְרְאוֹת הַיָּם מִשְׁכִּיל דָּרָשׁ אֶת אֱלֹקִים" (תהילים יד, ב). ברע זה, הקב"ה מסתכל עלינו ושואל "האם יש כאן מישהו שדורש אותי? מבקש את קרבתו?" מי שבאמת מבקש קרבת אלקים, ידע נאמנה שהקב"ה ישלם שכרו, והוא יזכה לסיפוק אמיתי ולחיים מאושרים, בעולם הזה ובעולם הבא.

שבת שלום ומבורך!

פרושים וביאורים על סדר התפילה

מתוך ספר תפלת אביגדור - פירוש התפילה מאת רבינו זצ"ל

הללויה הללו אל בקדשו - עכשיו בסוף ספר ההלולים הוא מסדר ראשי ענייני ההלול, כדי שיהיו נזכרים ונעשים.

כאן מתחיל להורות סדר ההלול, ואומר **הללו אל**, שהוא שם החסד הכולל, בלי פירוש ויחוד, [כי שם אלהים יותר מפורט שמפרש שהוא יתברך בעל הכחות כלם, ושם **הויה** הוא השם המיוחד] דהיינו יש להתחיל מהיסוד ומהמושג היותר פשוט בלי שום תוספות הלול. והוא הכלל שהעולם נברא לחסד, כמו שאמר (תהלים פט, ג) כי אמרתי עולם חסד יבנה, [השם אל שפירושו כח, פירושו שכל כחו הוא לחסד (עיין תוס' ר"ה יז, ב ד"ה הגה"ה)].

ואמר **הללו** בלשון צווי, לומר שמחויב האדם בהלול ומוכרח לזה בהסתכלו **בענינים** אלה. והתחיל: **בקדשו** - הוא **שלימותו**, כי קדושה ושלימות שווים, משום ששניהם המה מדה של קרבת ה', [קדושים תהיו (ויקרא יט, ב) פירושו שלמים עיין פירוש הספורנו] ולכן הכוונה היא **להתבונן בשלימותו** של הבורא כדי להכירה ולהללו עליה. השלימות כוללת את כל ענפי החסד, כמו אלו שנמנו במקרא (שמות לד, ו) ה' ה' אל רחום וגו' [ורובם אחרי השם אל, כי הוא כולל אותם].

הללוהו ברקיע עזו - כי הרקיע מגיד מעשי ידיו [עיין להלן אצל (תהלים יט, ב) השמים מספרים]. והתועלת המושגת מהסתכלות ברקיע היא הכרת **עזו**. כל כך הרבה יש להלל מחמתו עד שאין המלאכים יכולים לגמור את ההלל עליו לעולם [כמו שנתבאר להלן אצל ועל מאורי אור שעשית יפארוך סלה]. הרקיע כולל את השמש, את הירח, את כוכבי הלכת ואת הכוכבים הרחוקים אשר נראים לעין ואשר נראים בכלי ההבטה בלבד. הרקיע כולל גם את הכוכבים אשר אינם נראים כלל אבל יודעים אודותם, את החלל כולו וכל כחות הטבע אשר בו. כל אלו מעידים על **עזו**, ועזו הוא בשביל **חסד**.

הללוהו בגבורותיו - אלה:

א) עניני הבריאה המפליאים הנראים לעינינו על הארץ [כי ברקיע כבר דיבר], **כגבורות גשמים** וכדומה, כי הם ביחוד מעוררים את הכרת האדם בגדולת הבורא ובחסדו.

ב) הנסים, הנכללים גם כן **כגבורותיו**, כי כוונת הנס לעורר את הדעת, כמו שאמר (שמות יד, ד) **וידע ומצרים כי אני ה'**.

הללוהו כרב גדלו - ואחר כך הזהיר לבל ישלל המהלל לצמצם את שבחו רק כפי הכרתו אשר השיג על ידי הסתכלות בקדושתו יתברך דהיינו שלימות מדות חסדו, התבוננות ברקיע והסתכלות בגבורותיו בטבע ובנס. הכרת כל בני אדם ביחד, כל ימי הארץ, בכל אלו - אינה אף כטיפה כנגד הים הגדול. לכן הזהיר שבכל הלולנו נזכור להללו לא כמה שאנו מכירים אותו אלא כרב גדלו באמת, ולדעת שכל מה שמהללים אינו אלא התחלה שבהתחלתו.

שאל איך ויגדך זקניך ויאמרו לך

מתוך תשובות שהשיב הרב זצ"ל לשואלים

שאלה:

כיצד יוכל אדם להמנע מלדבר לשון הרע, מבלי להיות מנוודה מבחינה חברתית?

תשובה:

השואל סבור שכדי להיות "מעורב עם הבריות" צריך לדבר לשון הרע. אבל באמת ההיפך הוא הנכון, ככל שיראו חבריו של אדם שהוא נוצר לשונו ואינו מעביר ביקורת על בני אדם, הם יכבדו אותו יותר. כאשר יראו שהוא אינו מנסה להשפיל אחרים - דבר זה יגרום להם לאהוב אותו.

עליכם לדעת, שאיש או אשה בעלי מדות טובות - הם אהובים על כולם. אשה שמשוחחת בטלפון, ולשונה מתגלגלת בסיפורים כאלו ואחרים על בני אדם - אולי חברתה לשיחה תשתוק מחמת הנימוס, אבל בלבה תחשוב עליה "איזו אשה רעה!". תמיד משתלם להיות בעל מדות טובות. אישיות טובה ונעימה היא נכס! לכן השאלה היא לגמרי שלא במקומה. מי שנזהר מדיבורים אסורים יהיה מקובל בחברה, ואנשים יאהבו להיות במחיצתו.

כמובן, מי שאינו פותח את פיו כאשר יש לו הזדמנות לומר מילים טובות לשני - אינו מעורב עם הבריות. כשרואים מישהו שנמצא במצוקה - חייבים לומר לו כמה מילים טובות. כדאי לתת לשני עידוד - אפילו אם הוא לא ביקש זאת. אנשים זקוקים לעידוד, ולכן מילים טובות ומעודדות לעולם אינן מיותרות.

אשר על כן, שתיקה היא דבר טוב כאשר יש חשש שתדבר דיבורים אסורים, אבל דיבורים טובים במקום הנכון - בודאי הקב"ה משלם עליהם שכר, וכמו שאמרו חז"ל: "כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפיסו בדברים מתברך בי"א ברכות" (בבא בתרא ט, ב).

מי ששומר על פיו ונמנע מדיבורים אסורים - אנשים יאהבו אותו, והוא לא יהיה "מנודה". ואם הוא פותח את פיו כדי לומר דברים טובים ונעימים - יאהבו אותו אפילו יותר.

מדור זה נתרם לע"נ:

לע"נ הגאון רבי שלום בן רבי דוד פוברסקי זצוק"ל

להנצחות 076-599-4020